

Hoe doe je dat, een collectieve moestuin opzetten?

De aanleiding

Het was september 2008, toen Jan Diek van Mansveld (toenmalig voorzitter van Stichting Grondbeheer) in Haarlem een lezing hield over de zorgwekkende ontwikkelingen in de landbouw en de groter wordende kloof tussen de mens en z'n dagelijkse eten. Aan het eind van die avond stelde hij een vraag: 'wie zouden er hier, vlakbij huis, niet een tuinderij willen opzetten?' Bij enkele aanwezigen was die vraag een uitdaging: ze vormden ter plekke een kleine kerngroep, die allereerst het idee van een BD zelfoogst-tuinderij wereldkundig maakte. Hoeveel mensen hebben hiervoor belangstelling? Is er behoefte aan meer verbinding met je dagelijkse voeding? Om deze vragen helder te krijgen, hebben we filmavonden met aanvullende informatie georganiseerd. De posters hingen in de twee wachtkamers van de antroposofische artsen en op iedere locatie van de Vrije School. Ook persberichten in de lokale krantjes. Zo hadden we na verloop van een half jaar een adreslijst van rond de 100 belangstellenden. Ook ons enthousiasme groeide gestaag.

De aandachtspunten verdelen, in nauw overleg

De kerngroep was op alle fronten bezig, naast het maken van een plan ook zoeken naar een BD boer/boerin, een stukje land en geld voor de eerste kosten. Vrijwilligers boden hun deskundigheid aan op het gebied van tekst schrijven, website bouwen, grafische vormgeving, publiciteit, fotografie en fondsenwerving. De boer leerden we al spoedig kennen: toevallig ook woonachtig in Haarlem. Hij werd opgenomen in de kerngroep en was betrokken bij de vormgeving van het idee, namelijk dat er gestreefd wordt naar BD landbouw in het Pergola-model.* De kerngroep ging op 'studie' naar de Oostervaarde, het eerste Pergola-bedrijf in Nederland en koos, na een adviesgesprek, voor het oprichten van een stichting als rechtspersoon, zodat het mogelijk was om schenkingen aan te vragen. 'Stichting De Nieuwe Akker' bestaat sinds december 2010.

De uitwerking

We kregen hulp van de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij bij het plannen en bij het uitgeven van een kleurige brochure. Het land vonden we begin 2010, toen er contact was gelegd met Landschap Noord Holland. Deze organisatie was bezig

met het opknappen van de buitenplaatsen in Kennemerland: "Of we zin hadden nader kennis te maken en de braakliggende moestuin van Leyduin in Heemstede in gebruik te nemen?" Na enige aarzeling (beetje klein, niet dicht bij de stad) en een aantal gespreksrondes werd feestelijk een gebruiksovereenkomst getekend.

Het Pergola-model heeft van begin af aan, bij de realisering van de opeenvolgende tuinen, haar steunende werking laten zien.

Waar nodig springen mensen als vrijwilliger in en delen hun talenten op hun eigen tuinderij, maar ook voor de werkzaamheden van de stichting.

Van een braakliggend stuk land in 2011 is Moestuin Leyduin uitgegroeid tot een mooie tuin waar een tunnelkas is gerealiseerd, een voortuin met kruiden en bloemen en een akker van 0,6 hectare voor veel verschillende gewassen.

Dynamische organisatie


Toen de organisatie geconcentreerd was op alleen de eerste tuinderij, waren er veel onderlinge contactmomenten en vaste besprekingen. Dat werd anders, toen er land bij Haarlem gepacht werd (maart 2013), de



tweede tuinderij werd opgezet plus een jaar later de Kas. Er kwamen voor deze grotere Stadstuinderij (2,3 ha) nieuwe vrijwilligers, waardoor we elkaar een beetje uit het oog verloren. De tuinder kon ook niet op twee plaatsen tegelijk zijn: iedere plek kreeg z'n eigen boer(in). Geleidelijk aan kwam de verbindende rol van De Nieuwe Akker in een ander licht te staan; meer op afstand nadat het opzetten van de tuinderijen volbracht was. Het was nu alleen nog het promoten van BD landbouw en - waar nodig - fondsenwerving en nieuwsbrieven schrijven, al vanaf februari 2009 **, maar nu veel minder. De tuinderijen zijn uiteindelijk geheel zelfstandig geworden met een onafhankelijke exploitatie. Nu, eind

2019, wordt op drie kleinschalige tuinderijen door ruim 500 deelnemers iedere week opgetogen geoogst. Een klein groepje bevlogen mensen heeft dat vanaf 2008 met heel veel inzet en plezier samen voor elkaar gekregen.

Conclusie

Al doende is gebleken dat dit soort moes-tuinderijen het beste gedijen op een niet al te groot stuk land (maximaal 2 ha), liefst een beetje beschermt met struweel en hier en daar wat vaste beplanting. Iedere tuin heeft z'n eigen boer/boerin, eigen groep vrijwilligers, activiteiten en deelnemers. Zo kan de onderlinge band met elkaar en met de grond goed tot zijn recht komen. 

* 'Pergola' was de naam voor wat nu C.S.A. is: door de gemeenschap gedragen landbouw.

** denieuweakker.nl/nieuws/nieuwsbrieven

Marlies Pierrot was jarenlang één van de mensen van de kern-groep.

denieuweakker.nl

